

Buncsák Katalin

Szakirodalom ajánló  
Literature recommendation

## Megjelent!

*Natura Bekesiensis* - 7. Békéscsaba, 23-48. 2005.  
Békés Megyei Múzeumok Igazgatósága  
Időszakos természettudományi közlemények

Pelbárt Jenő – Domokos Tamás:

*A magyarországi recens puhatestűek (Mollusca)  
magyar köznyelvi elnevezései (2005)*

„A helyes magyar nevek használatát nemcsak érzelmi, hanem szakmai és didaktikai okok miatt is fontosnak tartjuk. A magyar malakológia 200 éves múltja, a magyar köznyelvi neveket használó társtudományok művelőinek igénye szükségessé teszi az egységes elveken nyugvó névadást, az egyértelmű, valóban az adott fajhoz köthető, illetve kötődő, ugyanakkor könnyen megjegyezhető neveket.

Indokolja a jelenleg használatban lévő magyar elnevezések felülvizsgálatát az a tény is, hogy a különböző időpontokban, más-más munkában közreadott puhatestű elnevezések sem egymással, sem a magyar állatnevek névadási, illetve helyesírási szabályaival (Gozmány, 1994) nincsenek összhangban.

A helyes magyar nevek használatát a következő problémák nehezítik:

- tévesen adott család-, génusz-, és fajnevek (pl.: *Anodonta anodonta* = kacsakagyló. A magyar név itt teljesen téves, mivel a *Lepas* génuszba tartozó fajokat nevezik kacsakagylónak.)
- azonos család- és fajnevek,
- elavult nevek,
- alapvető rendszertani változások miatt helytelenné vált nevek,
- a magyar állatnevek elfogadott helyesírásának ellentmondó nevek,
- az eredeti latin elnevezéstől teljesen idegen, hibás nevek,
- az eredeti latin névnek ellentmondó magyar nevek,- sok, jelentésben eltérő társnév megléte,
- a magyar név teljes hiánya.

A legtöbb jól használható magyar köznyelvi puhatestű (rendszertani és faj) elnevezés a Jolsvay – Steinmann – Szily (1977): *A magyar állatvilág szótára* című könyvben található. Ezt forgatják a legtöbbben, mint e tárgykörben irányadónak tekinthető művet. Ez azonban a standard, társ- és népi elnevezéseknek csupán olyan gyűjteménye, amely az ismert és fent vázolt problémákkal küzdő szakmai forrásokból (tudományos és ismeretterjesztő állattani művekből, szótárakból, állathatározókból, stb.) összegyűjtött címszavakat közli, azok hitelességének vizsgálata nélkül.”

„A latin elnevezés a legtöbb esetben az adott faj legjellemzőbb tulajdonságaira vagy könnyen azonosítható, illetve egyszerűen megjegyezhető jellegzetességeire utal. Ilyen lehet például a faj mérete, alakja, mintázata, színe, súlya, vagy a ház felépítésével kapcsolatos jellemzők, mint a külső és belső szerkezet, felületi struktúra, vagy az élő állat biológiájával, élőhelyével, életmódjával összefüggő tulajdonság, illetve egyéb olyan ismertetőjel, ami csak az adott fajra érvényes.”

„Munkánkban a névadást az eddigi próbálkozásoktól eltérően igyekeztünk kiterjeszteni az utolsó magyar fajlistára is (Fehér – Gubányi, 2001). Ez azzal a hozadékkal jár, hogy a megközelítően egységes szemlélet miatt a névadás viszonylag kevesebb ellentmondást szül. Viszont a nagyobb terjedelem az átfedések valószínűségének növekedése következtében megnehezíti a binominális formájú névadást. Mivel az előbb említett utolsó fajlista még nem igazán adekvát tükörképe a magyarországi malacotaxonómiai állapotoknak, néhány esetben megtartottuk Richnovszky – Pintér (1979), Pintér (1984) és Pintér – Suara (2004) munkáinak szemléletmódját is.”